

EGY VEZÉR ÉLETE

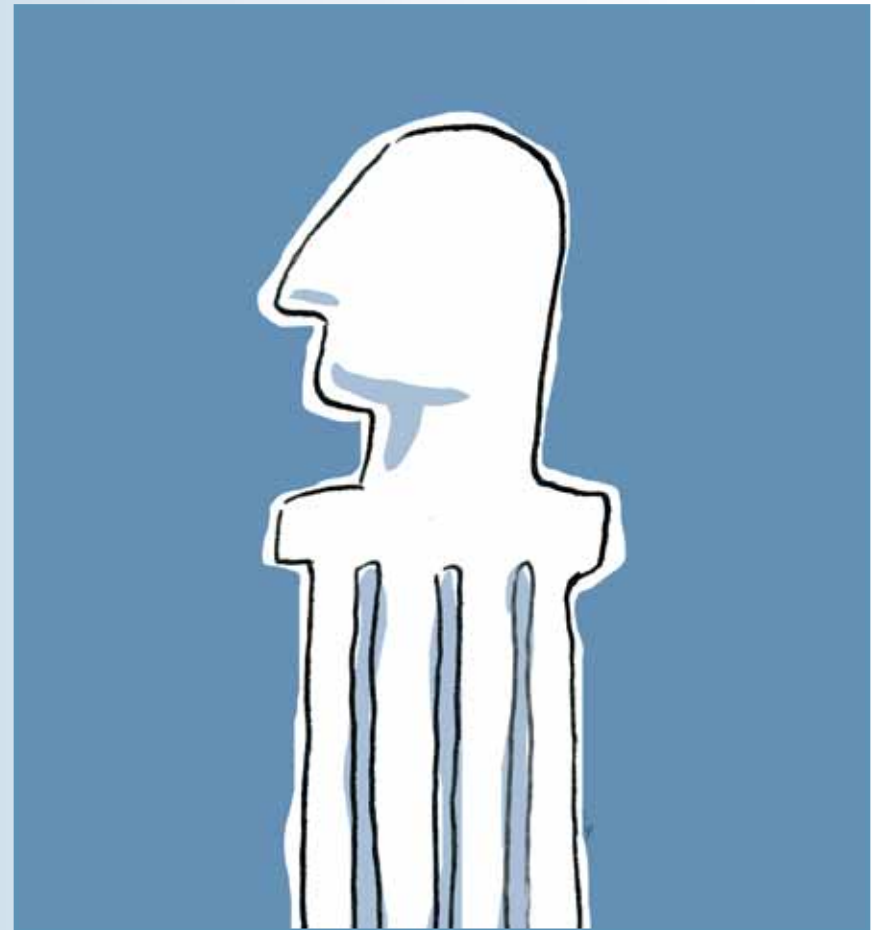
RÁKOSI MÁTYÁS PORTRÉJA

SZKA208_08

Készítette: Püspöki Péter

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIA

8. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
Előzetes feladat					
A	A tanulók interjút készítenek saját családjuk vagy környezetük egyik felnőtt tagjával. (D1)	Egyedi személyes emlékek gyűjtése	Egyéni interjúzás	D1 (Interjúvázlat)	
I/a Rákosi az emberek emlékezetében					
A	A diákok 4-5 fős csoportokat alkotnak. Egy üres D1 melléklet felhasználásával összegyűjtik, hogy milyen információkat és vélekedéseket sikerült a megkérdezett felnőttektől összegyűjteniük. 5 perc	A személyes emlékek bevonása a téma feldolgozásába Információkezelés	Csoportmunka – adatok összesítése	D1 (Interjúvázlat) A kitöltött lapok	
I/b Rákosi a korabeli képeken					
A	Minden csoport kap egyet a P1 mellékletből kinyomtatott montázból. A tanulók feladata az, hogy megfogalmazzák, milyennek mutatják a képek Rákosit, és ez az ábrázolás hogy viszonyul ahhoz az emlékképhez, ami az előző feladat nyomán kialakult bennük. A szövivők ismertetik az összehasonlítás eredményét. 5 perc	A képi manipuláció eszközeinek felvillantása Szóbeli kommunikáció Kritikai gondolkodás	Csoportmunka – ke-rekasztal		P1 (Kinyomtatható montázs)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. Új tartalom feldolgozása					
II/a A vezér ifjúsága					
A	Minden csoport megkapja a D2 melléklet részekre tagolt szemelvényét, amely Rákosi Mátyás diákéveiről ad képet. A papírszeleteket szétosztják egymás között. Mindenki elolvassa a maga szövegét, és azonosítja a benne szereplő tényeket. Ezeket megosztják egymással a csoporton belül. A D3 feladatlap felhasználásával rendszerezik a megismert tényeket, és következtetéseket vonnak le belőlük arra vonatkozóan, hogy melyik milyen módon befolyásolhatta a vezér későbbi életét. 15 perc	Új ismeretek szerzése Szövegértés Lényegkiemelés Összefüggéslátás Együttműködés	Egyéni szövegfeldolgozás Csoportmunka – szóforgó és kerekasztal	D2 (Szemelvények) D3 (Feladatlap)	
II/b Rákosi politikai pályájának kezdete					
A	A csoportok megkapják a Rákosi politikai pályájáról képet adó életrajzi mozaikokat. A papírcsíkokat időrendi sorrendbe rakják és felragasztják egy A/3-as méretű papír bal oldalára. Ezután sorra menve az életrajzi elemeket, megpróbálják átgondolni, melyik elem milyen módon formálhatta Rákosi politikai pályáját és nézeteit. Gondolataikat lejegyzik a papír jobb oldalának megfelelő soraiba. Segítségül megkapják a D5 szómagyarázatokat. 10 perc	Új ismeretek szerzése Szövegértés Lényegkiemelés Összefüggéslátás Együttműködés	Csoportmunka – közös kronológia alkotása és kerekasztal	D4 (Életrajzi mozaikok) D5 (Szómagyarázat) A/3-as lapok Írószerek	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/c Az életutat alakító hatások					
A	A szövivők – életszakaszonként haladva – ismertetik a csoportjukban kialakult gondolatokat, majd közösen összegzik, hogy az 1945-ig eltelt időszaknak melyek voltak azok az elemei, amik a leginkább befolyásolhatták a későbbi Rákosi emberi és politikai vonásainak alakulását. A tanár rögzíti a táblán a legfontosabb elemeket. 5 perc	Az órán végzett munka összefoglalása, és a következő szakasz gondolati előkészítése Rendszerezőképesség Összefüggéslátás	Frontális munka – csoportos szóforgó		Tábla, kréta
II/d Házi feladat					
	A tanár felteszi a falra a házi feladathoz választható témák leírásait. A csoportok választhatnak közülük. Ha többen választják ugyanazt, meg kell egyezniük. A feladatuk az lesz, hogy a következő órára készítsék el egy képzeletbeli 1950-es filmhíradó 1 perces blokkjának a tervét, amelynek közép-pontjában az adott fogalom áll. A forgatókönyvet 3-4 darab, az internetről vett állóképpel kell majd illusztrálniuk. (Itt ér véget az első 45 perc.) 5 perc	Az 1950-es évek hangulatának megidézése Együttműködés Információkezelés Kreativitás	Frontális feladatis- mertetés és feladatvá- lasztás Csoportos önálló ku- tató és alkotó munka		P2 (Témakár- tyák)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/e A hatalom csúcsán					
	<p>A tanulók az előzőleg kialakult csoportokban dolgoznak tovább. Minden csoport megkapja a D6 feladatlapot, és grafikont készít arról, hogy milyen módon alakult Rákosi hatalma Magyarországon az 1945 utáni évtizedben. Az elkészült lapokat kiteszik a falra, és a szövivők értelmezik a többiek számára a csoport munkáját. A tanár pedig elmondja, hogy az ún. Rákosi-korszak viszonylag rövid ideig (1949-től 1953-ig) tartott, mégis mély nyomot hagyott az ország életében.</p> <p>10 perc</p>	<p>Új ismeretek elsajátítása, és szöveges információk grafikus ábrázolása</p> <p>Szövegértés Vizuális ábrázolás Együttműködés</p>	<p>Csoportmunka – közös plakátkészítés</p> <p>Frontális munka – tárlatvezetés</p>	<p>D6 (Feladatlap)</p> <p>A/3-as lapok Színes filctollak Ragasztógyurma</p>	
II/f Képek a Rákosi-korszakból					
	<p>A csoportok sorban bemutatják az osztálynak az általuk elkészített filmhíradórészletek terveit és az ezeket illusztráló képeket. Ezután arról beszélgetnek, hogy vajon miként éltek meg az emberek azokat a dolgokat, amelyeket a „híradórészletek” bemutattak.</p> <p>10 perc</p>	<p>Az önálló csoportmunka eredményeinek bemutatása</p> <p>Előadókészség Reflexió</p>	<p>Frontális munka – csoportbemutatók, és irányított beszélgetés</p>	<p>A diákok által készített anyagok</p>	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/g Sztálin legjobb magyar tanítványa					
	A tanár elmondja, hogy 1952-ben volt Rákosi 60. születésnapja, amelyet számos formában ünnepeltek meg az ország lakói. Az eseményt felidéző képeket vetít. A csoportok ezután megpróbálnak választ keresni arra a kérdésre, hogy vajon miért volt annyi pozitív megnyilvánulása a korabeli embereknek, ha különben többségük nyilvánvalóan elégedetlen volt az életével. A szövivők ismertetik a többiekkel a csoport gondolatait. 10 perc	Új ismeretek nyújtása és egy dilemma fellejtése Kritikai gondolkodás Empátia	Frontális munka – tanári magyarázat és vetítés Csoportos munka – kerekasztal		P3 (Háttér-információk) P4 (Kivetíthető képek)
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés					
III/a Rákosi a száműzetésben					
A	A diákok körben ülnek. A tanár elmeséli, hogy mi történt Rákosival 1956 után. Fél percig csendben maradnak, majd sorban mindenki mond egy olyan mondatot, amit szerinte az idős Rákosi gondolhatott magában az 1960-as években – visszatekintve a saját „nagy korszakára”. Végül röviden arról beszélgetnek, hogy vajon tudatosodott-e benne, hogy mennyit ártott a tevékenysége során az országnak, vagy sem. 15 perc	A korszak summájának megfogalmazása a főszereplő nézőpontjából Empátia Kritikai gondolkodás Önkifejezés	Frontális munka – tanári magyarázat Egész csoportos fantáziagyakorlat és beszélgetés		P5 (Háttér-információk)

TANÁRI SEGÉDLET

P1 Fényképmontázs Rákosiról

A melléklet végén található fényképmontázst annyi példányban kell kinyomtatni, ahány csoportban dolgoznak a diákok.

P2 Témakártyák

Az alábbi témákat egy-egy messziről is jól olvasható papírcsíkra kell felírni, és ragasztógyurmával fel kell erősíteni a falra. Ezek az önálló csoportmunka alternatív témakörei lesznek. A csoportok választhatnak közülük – úgy azonban, hogy minden csoportnak mással kell majd foglalkoznia. Ha többen szeretnék ugyanazt a témát, akkor meg kell egyezniük.

FEKETE VÁGÁS

SZTAHANOVISTA MUNKAVERSENY

KULÁKOK KITELEPÍTÉSE

AZ ÁLLAMVÉDELMI HATÓSÁG MUNKÁJA

BESZOLGÁLTATÁS

A MEZŐGAZDASÁG TÉESZESÍTÉSE

A HÁZAK ÁLLAMOSÍTÁSA

A MUNKÁRA, HARCRA KÉSZ MOZGALOM

P3 Háttér-információk

Gyarmati György: *Sztálin legjobb magyar tanítványa*.
Megjelent Rubicon, 1995/10.

Rákosinak 1952-re nem csupán egyszemélyi terroruralommá sikerült „fejlesztenie” az egypárti diktatúrát, hanem ehhez immár a triumfáló vezér szertartásos ünneplése is társult. A hatvanadik születésnapja alkalmából rendezett központi és helyi ünnepségek heteken át tartó láncolata, a Rákosi Mátyás harcos élete címmel megnyitott grandiózus kiállítás; A magyar írók Rákosi Mátyásról című hódolatteljes kötet; a „bölcsh vezér” különböző tudományágakra gyakorolt termékenyítő hatásáról összehordott reprezentatív tanulmányok; a tanulmányi és munkaversenyek, a falvakban meghirdetett takarítási kampányok és a mindezeket szolgáló dekorációk nem csupán vetekedtek, hanem túl is tettek Sztálin hetvenedik születésnapjának két évvel korábbi ünnepi kavalkádján. Egyes kortársak szerint éppen emiatt szorítkozott a Moszkvából érkező köszöntő távirat hűvösen protokolláris semmitmondásra. „A haladó emberiség lánglelkű vezérével” annak „legjobb magyar tanítványa” se akarjon konkurálni – még ünnepi ceremóniákban sem. Ez az év, mely Rákosinak hatalma csúcspontját jelentette, a társadalom számára a nyomorba forduló nélkülözések és a meghurcoltatások végletes kiteljesedését hozta. Az éves nemzeti jövedelem egynegyedét élte fel a hadsereg, csak a tüzérség fejlesztésére annyit fordítottak 1952-ben, amennyit az ötéves terv teljes ciklusa (1950–1954) alatt lakásépítésre. Az ebből eredő elégedetlenség méreteire, illetve a lakosság kordában tartásának módszereire lehet következtetni abból, hogy a kiépülő párthatalom első éveikhez (1948–1950) képest is duplájára emelkedett a következő két évben a különböző kriminalisztikai kategóriákban – kihágás, közveszélyes károkozás, közellátási büntett (ide számított pl. a sertések ún. „feketevágása”), árdrágítás – kirótt büntetések száma. A drákóian megszigorított

beszolgáltatási rendelet végrehajtása során a parasztság minden rétege megismerkedhetett a „padláslesöprés” napi gyakorlatával. A bérből és fizetésből élők statisztikailag kimutatott 20%-os reálbéromlásához további megsarcolásként társult az átlagosan egyhavi jövedelmet kitevő, kötelezően elvárt „békekölcsön”-jegyzés.

Az 1953. május 17-én megrendezett országgyűlési választásokon a lakosságnak már az volt a feladata, hogy egy emberként támogassa és kövesse a Magyar Dolgozók Pártját s – miként a népfront felhívásában olvasható – „népünk bölcs vezérét, Rákosi Mátyást”. Minden választókerület listájának ő állt az élén [A hivatalos cikkek] ...az elmúlt néhány évet a földi paradicsom megvalósulásaként jellemezték. Egy, a korszakból származó Rákosi-mondat így jellemezte a jövőt: hazánk további fejlődésében „az égbolt a felső határ”.

P4 Kivetíthető képek (külön mappában)

Rákosi 60. születésnapjának megünnepléséről.

A képek forrásai:

1. *Krónika* 1956. Kossuth kiadó, Budapest, 2006. 99. o.
- 2–8. *História*, 2002/5–6. szám, 33. o.

P5 Háttér-információk

... Az MSZMP KB 1957 februárjában úgy döntött, hogy Rákosi 5 évig nem térhet vissza Magyarországra. ... Rákosit 1957 júniusában Moszkvából előbb Krasznodarba, majd Tokmakba (Kirgizia), végül Gorkijba telepítették. 1957. május 5-én megfosztották képviselői mandátumától. 1960. november 1-jén az MSZMP Politikai Bizottsága felfüggesztette párttagságát, majd 1962. augusztus 16-án kizárták a pártból. 1970 áprilisában az MSZMP KB pléniumán engedélyezték volna hazatérését, ha írásban kötelezettséget vállalt, hogy nem fog politizálni, ebbe azonban Rákosi nem egyezett bele. 1971. február 5-én Gorkijban halt meg. Hamvait február 16-án titokban szállították haza. www.nemnemsoha.hu/arckepacsarnok

